

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av arbetet med att främja
ett positivt skolklimat vid Hjulsta grundskola 7–9 i
Stockholms kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Hjulsta grundskola 7–9. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska arbetet med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel där hela skolan involveras i arbetet, med fokus på årskurserna 7–9. Detta omfattar hur lärare och annan skolpersonal arbetar med att främja ett positivt skolklimat, och hur rektorn arbetar strategiskt för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Hjulsta grundskola 7–9 i följande utsträckning:

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Lärare och annan skolpersonal arbetar i flera delar, men utvecklingsområden finns med att främja ett positivt skolklimat.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Lärare och annan personal behöver utveckla strategier och arbetssätt för att involvera eleverna i ett främjande arbete för ett positivt skolklimat.

Rektorns strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Rektorn arbetar flera delar, men utvecklingsområde finns för att främja ett positivt skolklimat.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver ge personalen möjlighet att skapa samsyn och kompetens för att kunna bidra till att främja ett positivt skolklimat.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 11 december 2026 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post till dokument.goteborg@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2025: 10871) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Lärares och annan skolpersonals arbete med att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas lärares och annan skolpersonals arbete med att eleverna ska trivas och vara trygga i skolmiljön, under hela skoldagen. Det innefattar hur lärare och personal arbetar relationsfrämjande och i sitt ledarskap agerar tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande. Området inkluderar även hur personalen arbetar för att eleverna ska involveras så att de ges möjlighet att utveckla sin förståelse för vad ett positivt skolklimat innebär. Härtill granskas om det sker ett arbete, med gemensamma arbetssätt och aktiviteter, som utvecklar skolklimatet.

Skolinspektionen bedömer följande: Lärare och annan skolpersonal arbetar i flera delar, men utvecklingsområden finns med att främja ett positivt skolklimat. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare och annan personal, elever, observationer av skolmiljön samt inkommen dokumentation.

Ledarskap och relationsarbete

Skolans personal utgår från ett relationellt förhållningssätt och utövar ett varmt och stöttande ledarskap i syfte att främja ett positivt skolklimat. Skolans personal arbetar för att skapa en relation till eleverna och en

välkomnande atmosfär genom ett lyhört, varmt och omtänksamt ledarskap där de stöttar eleverna såväl i undervisningen som under raster och lunchtid. Det visas när personalen påminner om dagens lektioner, frågar hur eleverna mår eller om de kan hjälpa eleverna med något när de möts utanför lektionstid. Lärarna och annan personal närvaro är hög i uppehållsrum, eleventré och skolkafé på morgonen, på raster och under lunchtid i matsalen. Där möter de eleverna, hälsar på dem med namn, tar i hand eller ger en klapp på axeln och samtalar med dem. Under lunchrasten äter personalen pedagogisk lunch tillsammans med eleverna och samtalar med dem under måltiden. Vidare visar personalen intresse för eleverna när de interagerar med dem under rasten i skolkaféet eller i uppehållsrummet, genom att dela ut spel, delta i pingis, spontant följa med till idrottshallen för att eleverna ska få spela fotboll eller småprata om saker som fångar elevernas intressen, såsom resor och sport. Personalen uppmärksammar elever som är ensamma, pratar med dem och ser till att de blir inkluderade. Skolans personal är lätta att få ta på och agerar om något händer. Eleverna uppger att de har någon vuxen att vända sig till, vilket de tycker skapar trygghet och trivsel. Lärare och annan personal har dörrarna öppna till sina klass- och arbetsrum och eleverna kan komma in för att prata. Personalen upprätthåller ordning utan att vara auktoritära och det finns en balans i personalens bemötande, där såväl ordning som omtanke visas. Exempelvis genom att markera tydligt när elever blir för högljudda och därefter följa upp genom att förklara varför de blev tillrättavisade och sedan småprata vidare tillsammans med gruppen. Även i uppehållsrummet visar personal en liknande balans mellan ordning och omtanke. Exempelvis uppmärksammas en elev som stör ett pågående biljardspel och eleven får en tillsägelse om att ett sådant beteende inte är acceptabelt. Eleven får frågan om hen förstår varför och personalen låter eleven sitta bredvid en stund för att lugna situationen. Därefter inleder personalen ett samtal om något som intresserar eleven och sedan skrattar och pratar de tillsammans. Även bespisningspersonalen är välkomnande, hälsar på eleverna och erbjuder en lugn och varm atmosfär under både frukosten och lunchen.

Det finns några strategier och arbetssätt för hur eleverna involveras i att förstå skolans förhållningssätt för att skapa ett positivt skolklimat men det saknas struktur och kontinuitet. Mentorerna diskuterar skolans ordningsregler och förhållningssätt tillsammans med klassen vid läsårsstarten samt på mentorstid och klassråd, för att eleverna ska få en förståelse för hur man ska bete sig mot varandra. Detta sker dock vid enstaka tillfällen eller på förekommen anledning, och något kontinuerligt strukturerat arbete för att till exempel diskutera skolklimat och gemensamma förhållningssätt finns inte. Eleverna har i varierande grad fått ta del av diskussioner kopplat till olikheter, sociala normer och diskrimineringsgrunder. Detta trots att det inte är självklart att elever kan vara sig själva fullt ut på skolan eftersom det innebär en risk att bli utsatt

för negativa kommentarer. Det finns en oro kopplad till att eleverna börjar på skolan i årskurs 7 och placeras i nya gruppkonstellationer. Därför har fältassistenter från stadsdelen kopplats in. De arbetar tillsammans med mentor och kurator, på mentorstiden, med fokus på värdegrunden och åskådarnormen, bland annat genom dilemmaövningar. Skolans personal samlar in elevernas upplevelse av trygghet och trivsel via enkäter. Eleverrådet diskuterar enkätresultaten och genomför trygghetsvandringar. Eleverna i de olika klasserna uppger dock att de inte får möjlighet att resonera kring resultaten.

Personalen genomför några klass- och skolövergripande aktiviteter för att ge elever möjligheter att mötas och skapa en skolgemenskap och främja ett positivt skolklimat. Flera av aktiviteterna kretsar huvudsakligen kring att eleverna deltar med den egna klassen eller inom årskursen, med syfte att främja relationer och att eleverna ska lära känna varandra. Exempelvis åker årskurs 7 till ett nöjesfält och utför naturvetenskapliga experiment och årskurs 8 åker till en skidanläggning. Skolan genomför också idrotts- och friluftsdagar samt musikevenemang, exempelvis vid avslutningar och lucia. Alla klasser och årskurser deltar då tillsammans, vilket syftar till att skapa en skolgemenskap. Vid dessa tillfällen bidrar elever, tillsammans med lärarna från förskoleklass till årskurs 9, med olika inslag för att skapa samhörighet på skolan. Vidare arrangeras Alma-dagen på skolan i samband med att årets Alma-pristagare utnämns. Då arbetar alla klasser med olika läsförberedande aktiviteter och kreativt skapande, som syftar till att motivera elever att läsa och belysa årets Alma-pristagare. Inför Alma-dagen har alla elever, från förskoleklass till årskurs 9, skrivit olika texter och genomfört grupparbeten klassvis utifrån årets Alma-pristagare, och lämnat in egna texter till skolans litteratürtävling. Resultatet av tävlingen presenteras i en utställning som är öppen för alla på skolan. Alma-dagen avslutas med en gemensam ceremoni i idrottshallen då hela skolan får mötas. Vidare är skolpersonalen närvarande under hela skoldagen och erbjuder organiserade rastaktiviteter såsom fotboll på utomhusplanen eller pingis i uppehållsrummet. Personalen uppmärksammar elever som är ensamma och de som inte följer skolans gemensamma förhållningssätt. Dessutom har vissa elever i uppdrag att ta hand om nya elever eller elever som är ensamma så att de inkluderas i gemensamma aktiviteter. Eleverna aktiveras genom klass- och elevråd samt trygghetsvandringar. Eleverna uppmuntras att komma med förslag på aktiviteter via klass- och elevråd men eleverna har ännu inte fullt ut bidragit med egna idéer.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Lärare och annan personal behöver utveckla strategier och arbetsätt för att involvera eleverna i ett främjande arbete för ett positivt skolklimat.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att det i begränsad utsträckning sker ett kontinuerligt arbete för att skapa ett positivt skolklimat som eleverna är involverade i. Eleverna ges inte möjlighet att vara engagerade i det fortlöpande arbetet med värdegrunden och människors lika värde, vilket är centralt för att skapa en skolgemenskap och ett positivt skolklimat över hela skolan. Mentorerna pratar förvisso med eleverna om hur de ska vara mot varandra, men det finns få forum där eleverna tillsammans får diskutera, resonera och skapa djupare förståelse för skolans förhållningssätt. Samtidigt förekommer kränkande kommentarer, och det är inte alltid självklart för eleverna att känna att de kan vara sig själva fullt ut, eftersom normbrytande beteenden ibland kan leda till negativa reaktioner från andra.

Skolinspektionen rekommenderar därför att personalen, under ledning av rektorn, utvecklar mer strukturerade och inkluderande arbetsätt som ger alla elever möjlighet att ta del av samtal om normer, respekt, olikheter och skolans ordningsregler. Arbetet behöver fokusera på att skapa trivsel och trygghet för eleverna genom främjande insatser såsom att stärka gemenskap, bygga goda relationer och arbeta med värdegrund som bidrar till att elever känner sig sedda, hörda och inkluderade. Eleverna behöver få möjlighet att förstå skolans förhållningssätt, genom att diskutera och reflektera över skolans sociala klimat. Det är också centralt att främja elevernas sociala samspel för att skapa ett tryggt och inkluderande skolklimat. Eleverna behöver få både kunskap om och möjlighet att ta ansvar för att bemöta varandra på ett respektfullt sätt och få utveckla sin förmåga att samarbeta, visa empati och hantera konflikter för att på så sätt skapa en kultur av respekt och omtanke. Rektorn och personalen behöver också ge eleverna möjlighet att diskutera hur de ser på trivsel och trygghet på skolan och ta vara på deras synpunkter, samt ge dem möjlighet att ta ansvar för att skapa ett positivt skolklimat där de trivs och är trygga tillsammans.¹

¹ Skolverket (2022). *Skapa trygghet för lärande – Om skolans arbete mot mobbning, trakasserier och kränkande behandling.*

Rektors strategiska arbete för att främja ett positivt skolklimat

Inom detta område granskas hur rektorn arbetar för att det ska finnas ett gemensamt arbete på skolövergripande nivå för att främja ett positivt skolklimat. Detta inkluderar även hur rektorn arbetar och tar ansvar för att lärare och personal på skolan utvecklar och förhåller sig till de gemensamma förhållningssätten.

Området inbegriper även att lärare och personal ska få vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt så att de kan omsätta dessa och verka för att främja ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn arbetar i flera delar, men utvecklingsområde finns för att främja ett positivt skolklimat. Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektor, lärare och annan personal, samt inkommen dokumentation.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Rektorn bedriver ett långsiktigt strategiskt arbete som involverar hela skolan och som syftar till att skapa ett positivt skolklimat. Rektorn arbetar med att tydliggöra värderingar och mål som ligger till grund för arbetet, bland annat genom att poängtera att personalen ska bedriva ett relationsnära arbete med eleverna så att de känner sig välkomna, trygga och respekterade. Som en del av rektorns strategiska arbete finns tydliga uppdragsbeskrivningar för de olika professionerna (lärare, mentorer, fritidspersonal, socialpedagog, elevhälsa och skolledning). Uppdragsbeskrivningarna innehåller mål, rutiner och ramar för de olika personalgruppernas arbete, i syfte att skapa tydlighet och trygghet för personalen i vad som förväntas av dem. Det finns en personal anställd på skolan för att vara tillgänglig för eleverna under hela skoldagen, i eleventrén på morgonen och i övriga allmänna lokaler under dagen. Dessutom har rektorn genomfört organisatoriska förändringar för att tydliggöra elevhälsans uppdrag och strukturera deras arbete på ett mer sammanhållet sätt. Syftet är att stärka det förebyggande och främjande arbetet samt skapa bättre förutsättningar för att stödja elevernas trygghet, trivsel, närvaro, kunskapsutveckling och motivation. Vidare ska de biträdande rektorerna genomföra klassrumsobservationer och tillsammans med skolkuratoren träffa klassmentorerna en gång per termin för att diskutera det sociala arbetet i varje klass eller oftare vid behov i syfte att skapa trygghet och trivsel. Rektorn har organiserat klassernas scheman så att eleverna får en sammanhållen skoldag med få raster, hög vuxennärvaro med rast- och matvärdar för ökad tillsyn på morgonen och på lunchrasten.

Dessutom har rektorn sett till att skolan erbjuder fri pedagogisk lunch för personalen, med tydliga regler att de måste sitta tillsammans med eleverna och enbart en vuxen vid varje bord. Med färre raster och ökad vuxennärvaro har antalet kränkingsärenden och förstörelsen minskat, samt elevernas trygghet och trivsel ökat. Rektorn har tagit hänsyn till elevernas behov av trygghet och trivsel genom att erbjuda frukost varje morgon och hålla skolans lokaler öppna från tidig morgon. Bakgrunden är att många elever inte har möjlighet att äta frukost hemma. Genom att kunna komma till skolan tidigt, äta frukost och möta både personal och andra elever i en lugn miljö får eleverna en trygg och stabil start på dagen, vilket bidrar till ökad trivsel och ett mer positivt skolklimat. Likaså har rektorn tagit hänsyn till elevernas trivsel och trygghet i utformningen av skolmiljön. Eleverna har exempelvis fått ett uppehållsrum med flera pingisbord och biljardbord, och skolbiblioteket hålls öppet hela skoldagen för att elever som behöver en lugnare miljö ska få möjlighet att dra sig undan. I eleventrén finns nya soffgrupper med ljuddämpande material som skapar rumskänsla i den stora lokalen. Dessutom finns det ett elevkafé där eleverna kan låna olika spel under rasten. Rektorn har även införskaffat ett elpiano som eleverna använder under lunchrasten och planerar att utöka med gitarr och mer kreativa inslag så som hantverk och teater. För att identifiera gemensamma problem och utvecklingsområden på skolan besvarar eleverna, personalen och vårdnadshavarna olika enkäter. Rektorn följer upp utfallet genom att utvärdera och analysera enkäterna. Resultatet diskuteras med elevhälsoteamet och lyfts med elevrådet som sedan ska föra det vidare till klasserna på mentorstiden. Rektorn har gett elevrådet uppdraget att se över tryggheten och trivseln för såväl rastverksamheten som lektionstiden. Elevrådet förmedlar frågor och teman till klassråden för diskussion och genomför trygghetsvandringar för att stärka trygghet och trivsel. Elevernas synpunkter samlas även in genom klass- och elevråd, utvecklingssamtal och spontana samtal. Vårdnadshavares inspel tas omhand via möten och behovsstyrda eller spontana samtal mellan vårdnadshavare och skolpersonalen.

Rektorn tar ett visst ansvar för att leda och driva arbetet med att utveckla gemensamma förhållningssätt, men de forum som finns har hittills främst använts för andra frågor. Det saknas därför en struktur där personalen kontinuerligt kan föra gemensamma samtal som stärker samsynen och bidrar till ett positivt skolklimat. Rektorn har tillsammans med skolans personal bedrivit ett tydligt, strategiskt och långsiktigt arbete med att lyfta elevernas kunskapsresultat och öka närvaron i skolan. Arbetet skulle visserligen ha kunnat erbjuda flera möjligheter att diskutera och nå samsyn kring gemensamma förhållningssätt för att skapa ett positivt skolklimat, men detta har inte varit fokus för det långsiktiga arbetet som bedrivits. Skolans personal diskuterar elevernas trygghet och trivsel främst i samband med uppkomna situationer. Exempelvis arbetar elevhälsan

åtgärdande med frågor som berör elevernas skolfrånvaro, trygghet och trivsel. Likaså lyfter personalen på förekommen anledning frågor kring elevers närvaro och mående, på arbetslagsmöten. Rektorn följer upp personalens arbete genom att skolledningen är närvarande i verksamheten på raster, äter pedagogisk lunch och besöker lektioner, samt genom arbetslagsledarna och medarbetarsamtalen.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Rektorn tar visst ansvar för och leder ett visst arbete för att personalen ska få vägledning och stöd och kompetensutveckling. Rektorn har genomfört någon intern utbildningsinsats för att utveckla personalens kompetens och förmåga att möta eleverna och bidra till trygghet och trivsel. Det har exempelvis skett genom att elevhälsan har fått delta i fortbildning i relationell kompetens och utifrån den genomfört diskussioner med personalen på arbetsplatsträffar och gett handledning om bemötande inom arbetslagen. Därtill har skolpsykologen föreläst om olikheter. Rektorn har en viss grundläggande struktur för vägledning och stöttning genom att de biträdande rektorerna gör verksamhetsbesök och därigenom ser när lärare behöver stöttning på individnivå. Den personal som är i behov av stöttning, exempelvis kring det relationella, får stöd från rektor och via diskussioner på arbetslagsträffar och arbetsplatsträffar. Vidare har rektorn gett en personal i uppdrag att från nästa läsår vara så kallad medmentor och stötta de lärare som kan behöva extra hjälp. Skolans personal har fått viss kompetensutveckling i form av en föreläsning om hedersrelaterat våld och en föreläsning om hederskultur. Dessa föreläsningar följdes dock inte upp lokalt på skolan och således gavs inte personalen någon möjlighet att skapa samsyn kring hur skolan lokalt arbetar vidare med frågorna. Utöver detta har det inte genomförts någon gemensam kompetensutveckling som ger lärare och övrig personal möjlighet att fördjupa sina kunskaper om vad ett positivt skolklimat innebär. Nyanställd personal får vid behov stöttning inom kollegiet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Rektorn behöver ge personalen möjlighet att skapa samsyn och kompetens för att kunna bidra till att främja ett positivt skolklimat.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att rektorn skapar få möjligheter för lärare och annan personal att utveckla samsyn kring skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt. Rektorn ser inte heller till att

personalen får tillräckligt stöd, vägledning och kompetensutveckling för att de ska kunna arbeta utifrån skolans gemensamma arbets- och förhållningssätt i arbetet med ett positivt skolklimat.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn etablerar ett strategiskt arbete för att hela skolans personal ska arbeta mot gemensamma mål och samsyn kring ett positivt skolklimat. En central aspekt i det främjande och förebyggande arbetet är att det bygger på gemensamma förhållningssätt från personalen. Med en gemensam linje hanteras situationer likartat oberoende av vilken personal som finns i klassrummet, i korridorerna eller ute på skolgården, vilket ger eleverna en mer förutsägbar skoldag. Det är av vikt att personalen får möjlighet att kontinuerligt diskutera, pröva och utvärdera gemensamma förhållningssätt. Det är också viktigt att rektorn följer upp att all personal verkar för att de gemensamma förhållningssätten genomsyrar arbetet. En viktig förutsättning för arbetet är också att rektorn möjliggör att all personal har och utvecklar kunskap om vad ett positivt skolklimat innebär och hur personalen ska arbeta tillsammans för att främja goda relationer och positiva sociala samspel under hela skoldagen.

På Skolinspektionens vägnar

X Susanne Nordberg

Beslutsfattare
Signerat av: Susanne Nordberg

X Lena Asp

Föredragande
Signerat av: Lena Asp

I handläggningen av ärendet har även utredaren Karin Karlsson deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800)

Av 1 kap. 3 § skollagen framgår att i denna lag avses med

- **undervisning:** processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare eller förskollärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till denna lag och som syftar till utveckling och lärande genom att barn eller elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden, och

- **utbildning:** verksamhet som bedrivs av en huvudman enligt denna lag inom vilken barn eller elever deltar i undervisning och andra aktiviteter.

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Av 1 kap. 5 § skollagen framgår bland annat att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Av 5 kap. 3 § 1 st. skollagen framgår att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och undervisningen av studiero. Med studiero avses att det finns goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero.

Enligt förarbetena till skollagen främjas trygghet, liksom studiero, av tillitsfulla relationer, samsyn bland personalen, ett systematiskt arbete och en hög delaktighet av eleverna. Det är viktigt att arbetet för trygghet sker på ett skolövergripande sätt och att skolans personal har ett gemensamt förhållningssätt samt att det inte bedrivs avskilt från undervisningen och utan tillräcklig koppling till elevers vardag. Det förebyggande arbetet omfattar ett aktivt arbete med att främja de normer och värden som ska präglade utbildningen, bland annat alla människors lika värde och respekt för

andra människors egenvärde samt jämställdhet (prop. 2021/22:160 s. 41 och 229).

Av 2 kap. 8 § skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Av 2 kap. 10 § skollagen framgår bland annat att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar.

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår bland annat att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, förståelse och medmänsklighet) framgår att ingen i skolan ska utsättas för diskriminering som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Dessutom ska eleven enligt grundskolans läroplan ((Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, god miljö för utveckling och lärande) möta respekt för sin person och sitt arbete. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Strävan ska vara att skapa de bästa betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling och även om personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet har skolan en viktig roll. Eleverna ska få kännedom om hur de kan få hjälp om de upplever otrygghet i eller utanför skolan. Verksamheten ska präglas av omsorg om den enskilda elevens hälsa, välbefinnande och utveckling.

Vidare framgår det av läroplanen (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) att alla som arbetar i skolan ska främja elevernas förmåga och vilja till ansvar och inflytande över den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön. Skolans mål är att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma ansvaret för arbetsmiljön på skolan.

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Granskningen genomförs i 30 skolor runt om i landet med inriktning på årskurserna 7–9, i urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. Hjulsta grundskola ingår i granskningen. Skolinspektionen besökte Hjulsta grundskola den 3 mars. Besöket genomfördes av utredarna Karin Karlsson och Lena Asp.

Hjulsta grundskola ligger i nordvästra Stockholm. Skolan är tvåparallelligt med totalt 151 elever på högstadiet. I angränsade byggnader finns förskoleklass till årskurs 6.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- 3 observationer i skolmiljön
- Två gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare och annan skolpersonal
- En intervju med rektor
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten/huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras höstterminen 2026.

Bilaga 3: Granskningens utgångspunkter

Granskningens huvudsakliga fokus riktar in sig mot arbetet för ett positivt skolklimat under skoldagen och på årskurserna 7–9. Ett positivt skolklimat innefattar bland annat positiva, omtänksamma och stöttande relationer mellan elever och mellan skolpersonal och elever. Detta för att eleverna ska uppleva skola som en trygg, säker och respektfull plats, samt att eleverna uppskattar och känner en samhörighet med skolan. I granskningen är fokus på skolornas främjande arbete. Det främjande arbetet hänger dock så nära ihop med det förebyggande att de är svåra att skilja åt. Med skolklimat avses utbildningen i sin helhet, det vill säga allt som sker under skoldagen inom verksamheten. Arbetet behöver inkludera hela skolan med både de faktiska platser som finns i skolmiljön och alla individer på skolan, som rektor och all skolpersonal. Det huvudsakliga fokuset i granskningen riktas mot hur man arbetar med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel utanför undervisningstiden och inte specifikt i skolämnen under skoldagen. Hur lärare och annan skolpersonal arbetar med klasserna, elevgrupper och klassklimat är ändå en så pass central del i skolornas arbete för att skapa trivsel och trygghet att det inte går att avgränsa bort helt. Även elevers perspektiv, hur elever involveras i relationsarbetet och hur de stärks i sin förmåga att verka för ett positivt skolklimat är en del av granskningen.

Granskningen syfte

Syftet är att granska kvaliteten i skolors arbete med att främja ett positivt skolklimat och elevernas sociala samspel där hela skolan involveras i arbetet. Skolans arbete granskas i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier. För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1. I vilken utsträckning arbetar lärare och annan skolpersonal med att främja ett positivt skolklimat?*
- 2. I vilken utsträckning arbetar rektorn strategiskt för att främja ett positivt skolklimat?*

Kvalitetskriterier

Ledarskap och relationsarbete

Lärare och annan skolpersonal utövar ett tydligt och samtidigt varmt, omtänksamt och stöttande ledarskap i syfte att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer under skoldagen; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Arbetet präglas av att det finns tydliga strategier och arbetssätt för hur eleverna ska involveras.

Lärare och annan skolpersonal är väl förtrogna med skolans gemensamma förhållningssätt och arbetar medvetet utifrån dessa för att främja ett positivt skolklimat och positiva relationer; mellan elever och elever samt mellan elever och lärare och annan skolpersonal.

Gemensamt arbete på skolövergripande nivå

Rektorn ansvarar för att, genom ett strategiskt arbete, skapa ett positivt skolklimat där hela skolan involveras.

Rektorn tar aktivt ansvar för att skolan utvecklar gemensamma förhållningssätt, som all skolpersonal tillämpar och förhåller sig till.

Vägledning, stöd och kompetensutveckling

Lärare och annan skolpersonal ges vägledning, stöd och kompetensutveckling som möjliggör gemensamma förhållningssätt i arbetet med att främja ett positivt skolklimat.